

แปลกคำถาม
แปลกคำตอบจาก ส.ร.

5.

หลากหลายคำถามหลายคำตอบจาก ส.ช.ร.

5.1 ประชาชนขอข้อมูลข่าวสารของราชการได้ที่ไหน

โดยทั่วไปประชาชนมีสิทธิได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการได้ไม่ว่าจะมีส่วนได้เสียในเรื่องนั้นหรือไม่ โดยกฎหมายกำหนดวิธีเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการไว้ ดังนี้

- 1) ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาเพื่อให้ประชาชนอ่านดูได้ด้วยตนเอง
- 2) หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีข้อมูลข่าวสารตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในสถานที่ (ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร) ซึ่งประชาชนสามารถเข้าตรวจสอบหรือขอสำเนาได้
- 3) กรณีประชาชนยื่นคำขอข้อมูลข่าวสารที่ไม่มีตามข้อ 1) หรือข้อ 2) หน่วยงานของรัฐต้องจัดหาให้ในเวลาอันสมควร
- 4) ข้อมูลข่าวสารที่ต้องการอยู่ในความครอบครอง หรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐแห่งใด ต้องใช้สิทธิขอตรวจดูหรือยื่นคำขอต่อหน่วยงานนั้นโดยตรง มิใช่ยื่นคำขอต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

5.2 กรณีที่ประชาชนยื่นคำขอข้อมูลข่าวสารของราชการต่อหน่วยงานของรัฐแล้วไม่ได้รับการดำเนินการจะอย่างไร

หากยื่นคำขอแล้วหน่วยงานของรัฐไม่จัดหาข้อมูลข่าวสารให้หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า หรือตนไม่ได้รับความสะดวกโดยไม่สมควร มีสิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเพื่อให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามกฎหมายได้ โดยส่งหนังสือร้องเรียนไปที่สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพมหานคร 10300

5.3 กรณีที่หน่วยงานภาครัฐปฏิเสธว่าไม่มีข้อมูลข่าวสารตามคำขอ หรือค้นหาข้อมูลข่าวสารไม่พบ (หาย) ประชาชนผู้ยื่นคำขอจะดำเนินการอย่างไรต่อไป

กรณีเช่นนี้ หากประชาชนผู้ยื่นคำขอไม่เชื่อถ้อยคำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ก็สามารถร้องเรียนต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ให้ตรวจสอบได้ตามมาตรา 33

5.4 กรณีที่หน่วยงานของภาครัฐปฏิเสธไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ ตามคำขอ ประชาชนผู้ยื่นคำขอจะดำเนินการอย่างไรต่อไป

กรณีไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารไม่ว่าจะอ้างเหตุผล หรือไม่อ้างเหตุผลก็ตาม เช่น อ้างเหตุว่าการเปิดเผยจะก่อให้เกิดความเสียหาย ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ (ม.14) หรือหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งไม่ให้เปิดเผย เนื่องจากข้อมูลข่าวสารตามคำขอ มีลักษณะต้องห้ามตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ (ม.15) ผู้ขอมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง แต่หากในคำสั่งมิได้แจ้งให้ใช้ สิทธิอุทธรณ์ภายในสิบห้าวัน สิทธิอุทธรณ์นั้นขยายเวลาเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ ได้รับคำสั่ง

5.5 เมื่อประชาชนยื่นคำขอแล้ว หน่วยงานของรัฐมีระยะเวลาดำเนินการ อย่างไร

หากเป็นข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยได้ หน่วยงานของรัฐต้องจัดหาให้ ในเวลาอันสมควร คือไม่นานจนเกินไป หากเป็นข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐ อาจมีคำสั่งไม่เปิดเผย ต้องระบุด้วยว่าเพราะเป็นข้อมูลข่าวสารประเภทใด เพราะเหตุใด

กรณีมีการร้องเรียนต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ คณะกรรมการต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับ คำร้องเรียน กรณีมีเหตุจำเป็นอาจขยายเวลาออกไปได้ แต่รวมทั้งหมดต้องไม่เกินหกสิบวัน

5.6 กระบวนการและการดำเนินการเรื่องร้องเรียนเป็นอย่างไร เมื่อคณะกรรมการพิจารณาและให้ความเห็นเรื่องร้องเรียน ได้รับเรื่อง ที่ร้องเรียนแล้ว ก็จะมีหนังสือแจ้งแนะนำให้หน่วยงานนั้นปฏิบัติให้ถูกต้องตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการฯ หากไม่ปฏิบัติตามในเวลาที่กำหนด คณะกรรมการฯ จะเรียกให้หน่วยงานนั้นส่งผู้แทนมาชี้แจงเหตุผล

เมื่อได้รับแจ้งว่าหน่วยงานปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการฯ แล้ว คณะกรรมการจะแจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบ หากไม่ได้แจ้งภายในเวลาที่กำหนด คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการจะพิจารณามีคำสั่งยุติเรื่อง

5.7 เมื่อมีการใช้สิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผย ข้อมูลข่าวสารแล้ว จะมีกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการอย่างไร

เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเสร็จเรื่องอุทธรณ์ได้รับ เรื่องอุทธรณ์ไว้พิจารณาแล้ว ก็จะส่งเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผย ข้อมูลข่าวสารตามสาขาที่เกี่ยวข้อง ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์

เมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยฯ พิจารณารับเรื่องไว้และแต่งตั้ง กรรมการผู้รับผิดชอบสำนวนแล้ว จะแจ้งให้หน่วยงานของรัฐส่งข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นต้นเหตุการอุทธรณ์มาภายในเวลาที่กำหนด หรืออาจเชิญบุคคลใด มาให้ข้อเท็จจริง ขอความเห็น หรือขอพยานหลักฐานมาประกอบการพิจารณา

เมื่อมีคำวินิจฉัยอุทธรณ์แล้วก็จะส่งให้ประธานกรรมการ ข้อมูลข่าวสารของราชการทราบ และแจ้งให้คู่กรณีทราบภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่รับคำร้องเรียน กรณีมีเหตุจำเป็นอาจขยายเวลาต่อรวมแล้วไม่เกินหกสิบวัน และคำวินิจฉัยให้เป็นที่สุด

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2542 ให้หน่วยงาน ของรัฐที่ครอบครองข้อมูลข่าวสารปฏิบัติตามคำวินิจฉัยภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่รับคำวินิจฉัย

5.8 การอุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานของรัฐ มีขั้นตอนอย่างไร

เมื่อยื่นคำขอล้ำหน่วยงานปฏิเสธที่จะเปิดเผยหรือมีคำสั่งไม่ให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ผู้ขอสามารถยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งปฏิเสธ

5.9 การอุทธรณ์คำสั่งไม่รับฟังคำคัดค้านของผู้มีประโยชน์ได้เสีย เป็นกรณีอย่างไร

เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารใด อาจมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของบุคคลใด จึงต้องแจ้งให้ผู้นั้นทราบ เพื่อให้โอกาสเสนอคำคัดค้าน หากมีการคัดค้านโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐพิจารณาแล้วไม่รับฟังคำคัดค้านนั้น ผู้คัดค้านก็มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งไม่รับฟังคำคัดค้านได้

การอุทธรณ์คำสั่งไม่รับฟังคำคัดค้านของผู้มีประโยชน์ได้เสีย มีกรณีตัวอย่างหรือไม่

กรณีแรก ผู้ได้รับคัดเลือกในการประกวดราคาของสำนักงาน ทรัพย์สินทางปัญญาฯ คัดค้านการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกวดราคาของตน ซึ่งสำนักงานทรัพย์สินทางปัญญาฯ พิจารณาแล้วไม่รับฟังคำคัดค้าน เมื่ออุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยฯ ก็พิจารณาแล้วมีมติยกอุทธรณ์ ให้เปิดเผยข้อมูลได้

กรณีที่สอง ผู้ร้องเรียนต่อสำนักงานฯ ขេตว่าได้รับความเดือดร้อนจากการต่อเติมอาคารข้างเคียง คัดค้านการที่เจ้าของอาคารที่ต่อเติม ขอสำเนาหนังสือร้องเรียน แต่สำนักงานฯ ขេตอนุญาตให้คัดสำเนาโดยปกปิดชื่อที่อยู่ ผู้ร้องเรียนเมื่อมาอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยฯ ก็มีมติให้เปิดเผยหนังสือร้องเรียนโดยปกปิดข้อความใดที่จะสื่อให้ทราบตัวผู้ร้องเรียน

กรณีที่สาม คนบดีคัดค้านการที่อาจารย์ในคณะขอตรวจสอบ วันไปราชการ วันลา และการเบิกค่าส่นของคนบดี แต่มหาวิทยาลัยไม่รับฟัง คำคัดค้าน เมื่อมาอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยฯ ก็เห็นว่ามีความประโยชน์ ในการตรวจสอบการปฏิบัติราชการ จึงมีมติยกอุทธรณ์

5.10 การอุทธรณ์คำสั่งไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสาร ส่วนบุคคลตามที่ขอ มีกรณีตัวอย่างหรือไม่

ตัวอย่างเป็นเรื่องข้าราชการสังกัดกรุงเทพมหานคร อุทธรณ์คำสั่งที่กรุงเทพมหานครไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลข่าวสารวันเดือนปีเกิด ในทะเบียนประวัติข้าราชการ แต่ผู้อุทธรณ์ไม่มีหลักฐานต้นฉบับสูติบัตร หรือหนังสือรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาแสดง คณะกรรมการวินิจฉัยฯ จึงเห็นชอบกับกรุงเทพมหานคร

5.11 คำวินิจฉัยที่เกี่ยวกับด้านการศึกษา นอกจากกรณีสำคัญที่กล่าวมาแล้ว ยังมีกรณีอื่นๆ อีกหรือไม่

มีอีกหลายกรณี เช่น การขออุทธรณ์ในการสอบคัดเลือก เข้าสถาบันอุดมศึกษา การขออุทธรณ์งานการประชุมคณะกรรมการพิจารณา ผู้มีประวัติทางคดีอาญาในการสอบเข้าเป็นนักเรียนพลตำรวจ การขออุ ทธรณ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการสอบเข้าเรียนในโรงเรียนต่างๆ เป็นต้น

5.12 คำวินิจฉัยที่เกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อม มีมากน้อยเพียงใด

เรื่องสำคัญๆ ได้แก่ กรณีโครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือ รุกข์ล้าสำน้ำ ผู้อุทธรณ์ยื่นอุทธรณ์คำสั่งของกรมเจ้าท่า ซึ่งคณะกรรมการวินิจฉัยฯ มีมติให้กรมเจ้าท่าเปิดเผยข้อมูล

กรณีอุทธรณ์คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลของกรมทรัพยากรธรณีเกี่ยวกับการผลิตแร่ เนื่องจากพบว่าประชาชนในท้องถิ่นที่มีปริมาณสารตะกั่วในเลือดสูง ซึ่งคณะกรรมการวินิจฉัยฯ มีมติให้เปิดเผยข้อมูลบางส่วน

กรณีตัวแทนเครือข่ายลุ่มน้ำแม่กลองภาคประชาชนขอเอกสารเกี่ยวกับการบำบัดน้ำเสียและการตรวจสอบน้ำทิ้งของโรงงานอุตสาหกรรมที่ส่งให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งคณะกรรมการวินิจฉัยฯ มีมติให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารเว้นแต่เรื่องเทคนิควิศวกรรมเฉพาะ

5.13 เรื่องที่ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้สิทธิเป็นจำนวนมากเป็นข้อมูลข่าวสารประเภทใดบ้าง

เรื่องที่ใช้สิทธิมากที่สุด คือ การขอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการสำนวนการสอบสวนข้อเท็จจริงและการสอบสวนทางวินัย ซึ่งแนวคำวินิจฉัย หากการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้วก็สามารถเปิดเผยแก่ผู้ถูกสอบสวนได้ แต่กรณีเปิดเผยชื่อยานต้องพิจารณาผลกระทบเป็นกรณีไป เรื่องอื่นๆ เช่น การขอให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประเมินผลงานวิชาการ การแต่งตั้งโยกย้าย การพิจารณาความดีความชอบประจำปีของข้าราชการ เป็นต้น

5.14 ผู้ประกอบธุรกิจหรือเจ้าของกิจการมาใช้สิทธิตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการฯ อย่างไรบ้าง

ส่วนมากจะเป็นกรณีจัดซื้อจัดจ้างที่ผู้ไม่ได้รับคัดเลือกขอเอกสารของผู้ชนะการประกวดราคา ซึ่งคำวินิจฉัยโดยรวมแล้วให้เปิดเผยได้ เว้นแต่เสียหายต่อเจ้าของข้อมูล หรือกรณีผู้ทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐแล้วมีการเลิกสัญญาหรือยกเลิกการประกวดราคาก็จะขอตรวจดูเอกสารที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ มีกรณีขอข้อมูลเพื่อปกป้องสิทธิของตนเอง เช่น เจ้าของโรงงานที่ถูกร้องเรียนขอคัดสำเนาหนังสือร้องเรียน ซึ่งคำวินิจฉัยให้เปิดเผยได้ แต่ปกปิดข้อความที่สื่อถึงตัวผู้ร้องเรียน

5.15 เรื่องอื่นๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว มีเรื่องใดที่น่าสนใจอีกบ้าง

เรื่องเกี่ยวกับทางด้านแรงงาน ได้แก่

1) กรณีการหายไปของนายทง พันธ์อ่าน อดีตประธานสภาองค์การลูกจ้าง สภาแรงงานแห่งประเทศไทย ซึ่งมูลนิธิพิพิธภัณฑ์แรงงานไทยได้ขอทราบรายงานการสอบสวนกรณีดังกล่าวจากกระทรวงมหาดไทย ขอสำเนาข้อมูลรายงานการประชุมคณะกรรมการยุติการชุดต่างๆ จากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยมูลนิธิฯ ได้อุทธรณ์คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลต่อคณะกรรมการวินิจฉัยฯ ซึ่งมีมติให้เปิดเผยข้อมูลโดยปกปิดชื่อผู้ให้ถ้อยคำ

2) กรณีบริษัทจัดหางานซึ่งถูกผู้หางานร้องทุกข์ได้ยื่นคำขอข้อมูลจากกรมการจัดหางานเกี่ยวกับการร้องทุกข์และการพิจารณาหักเงินหลักประกันเนื่องจากบริษัทผิดสัญญา ซึ่งคณะกรรมการวินิจฉัยฯ เห็นว่าเป็นไปเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและไม่เป็นผลร้ายใดๆ เนื่องจากผู้หางานยืนยันว่าไม่มีข้อมูลใดที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง จึงมีมติให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารได้ แต่กรณีเกี่ยวกับคำร้องทุกข์ใดที่ยังอยู่ระหว่างสอบสวนข้อเท็จจริงนั้นยังเปิดเผยไม่ได้

